

Opgang, 26 november

Teksten

1 – Monsieur de Sainte-Colombe (c.1640-1690..1700): “Les pleurs” (Jordi Savall, Christophe Coin, basgamba’s)

2 – Claudin de Sermisy (c.1495-1562): “Au joly bois” (Emma-Lisa Rous, zang en luit)

Au joly boys, en l'ombre d'ung soucy, m'y fault aller pour passer ma tristesse, remply de dueil d'ung souvenir transy.

Menger m'y fault maintes poires d'angoisse.

En ung jardin remply de noires flours de mes deux yeulx feray larmes et plours.

Fy de lyesse et hardiesse! Regret m'opresse, puis que j'ay perdu mes amours.

Las! trop j'endure, Le temps m'y dure, Je vous assure:

Soulas, vous n'avez plus de cours!

Vertaling:

Ik kan niet meer in de schaduw van een soezig bos, gevuld met de stilte van voorbij herinnering, mijn verdriet verwerken.

De marteling bezorgt me veel pijn.

In een tuin vol zwarte bloemen zullen mijn beide ogen tranen laten, en wenen.

Wars van wat eerlijk en onverschrokken is, omdat ik mijn liefde verloor.

Helaas! Ik moet te veel verdragen, de tijd valt me zwaar, ik verzeker je:

Troost, je hebt geen uitwerking meer.

3 – Diego Ortiz (c.1510-c.1576): “Doulce memoire” (Nele Vertommen, sopraan-dulciaan; Benjamino Paganini, kabinetorgel)

Dit van oorsprong 4-stemmige chanson van Pierre Sandrin (c.1490-c1561) is door talloze componisten, ook in onze tijd, gebruikt en bewerkt. Deze versie van Ortiz is een 1-stemmige instrumentale compositie met continuobegeleiding.

4 – Stefano Landi (1587-1639): “Homo fugit velut umbra” (Passacaglia della vita) (Marco Beasley, tenor; l'Arpeggiata, o.l.v. Christina Pluhar)

De titel van dit lied, een onversneden Vanitas, heel geliefd in die tijd, refereert aan het bijbelboek Job 14, waarin in vers 2 staat: “Als een bloem komt hij op en hij verwelkt; hij vlucht als een schaduw en houdt geen stand.” Michel Klarenbeek maakte een mooie (zingbare!) hertaling van dit lied.

Vervolg op pagina 2

Pagina 2

La passacaglia della vita

Oh come t'inganni se pensi che gl'anni
non han da finire; bisogna morire.
È un sogno la vita che par sì gradita,
è breve gioire; bisogna morire.
Non val medicina, non giova la China,
non si può guarire; bisogna morire.
Non vaglion sberate, minarie, bravate
che caglia l'ardire; bisogna morire.
Dottrina che giova, parola non trova
che plachi l'ardire; bisogna morire.
Non si trova modo di scoglier 'sto nodo,
non val il fuggire; bisogna morire.
Commun'è statuto, non vale l'astuto
'sto colpo schermire; bisogna morire.
La morte crudele a tutti è infedele,
ognuno svergogna; morire bisogna.
È pur o pazzia o gran frenesia,
par dirsi menzogna; morire bisogna.
Si more cantando, si more sonando
la Cetra, o Sampogna; morire bisogna.
Si muore danzando, bevendo, mangiando; con quella
carogna;
morire bisogna.
I Giovani, i putti e gl'Huomini tutti
s'hann'a incenerire; bisogna morire.
I sani, gl'infermi, i bravi, gl'inermi
tutt'hann'a finire; bisogna morire.
E quando che meno ti pensi, nel seno
ti vien a finire; bisogna morire.
Se tu non vi pensi hai persi li sensi,
sei morto e puoi dire: bisogna morire.

De reidans van het leven

Je zit er flink naast als je denkt dat de jaren
niet eindigen zullen; je zal moeten sterven.
Een droom is het leven, zo zoet die ons toeschijnt,
maar kort is de vreugde; je zal moeten sterven.
Daar helpen geen pillen, geen nut van kinine,
je kan niet genezen; je zal moeten sterven.
Het helpt niet te klagen, te dreigen, te bluffen
en moed te vergaren; je zal moeten sterven.
Geleerdheid wil helpen, maar vindt toch geen woorden
om kalmte te brengen; je zal moeten sterven.
Men vindt echt geen wijze die knoop te ontwarren,
de vlucht heeft geen waarde: je zal moeten sterven.
Gelijk is't voor ieder, een slimmerik kan niet
die slag slim ontwijken; je zal moeten sterven.
De dood is een wreedaard, voor iedereen trouw'loos,
en allen beschamend; je zal moeten sterven.
Ook als, wat een gekte, o grote verdwazing,
men toch zich wat voorliegt; je zal moeten sterven.
Al sterf je al zingend, al sterf je al spelend
op citer of doedel; je moet toch wel sterven.
Al sterf je al dansend en drinkend en etend,
maar ook met dit lokaas;
je moet toch wel sterven.
De jeugd en de kleuters en alle de mannen
tot stof zo vergaan ze; je zal moeten sterven.
Gezonden, de zieken, wie dapper, wie weerloos,
al vinden hun einde; je zal moeten sterven.
Wanneer je het minste bedacht bent, komt toch in
je borst dan het einde; je zal moeten sterven.
Als je dit niet wil achten ben je kwijt al je zinnen
ben je dood en kan zeggen: je zal moeten sterven.

5 – Henry Purcell (c.1659-1695): “Remember not, Lord, our offences”, Z.50 (a 5) (Collegium Vocale Gent, o.l.v. Philippe Herreweghe)

Remember not, Lord, our offences, nor th' offences of our forefathers;
neither take thou vengeance of our sins, but spare us, good Lord.
Spare thy people, whom thou has redeem'd with thy most precious blood,
and be not angry with us forever. Spare us, good Lord.

Vervolg op pagina 3

6 – Dietrich Buxtehude (c.1637-1707): “Membra Jesu Nostri – IV Ad Latus”, BuxWV 75 (a 5) (Luthers Bach Ensemble, o.l.v. Tymen Jan Bronda)

Membra Jesu nostri (patientis sanctissima), "De zeer heilige ledematen van het lijdende (lichaam) van onze Jezus", is een cyclus van 7 cantates uit 1680. De tekst bestaat uit strofen van de middeleeuwse hymne *Salve mundi salutare* – ook bekend als de *Rhythmica oratio* – een gedicht dat vroeger werd toegeschreven aan Bernardus van Clairvaux, maar waarschijnlijk geschreven is door de Arnulf van Leuven (overleden 1250). Er wordt steeds een ander deel van Christus' gekruisigde lichaam wordt bezongen, resp. de voeten, knieën, handen, de zijde, de borst, het hart en het hoofd.

1. Sonata

2. Surge, amica mea,
speciosa mea, et veni!
Columba mea inforaminibus petrae,
in caverna maceriae.

3. Salve latus salvatoris,
in quo latet mel dulcoris,
in quo patet vis amoris,
ex quo scatet fons cruoris,
qui corda lavat sordid.

4. Ecce tibi appropinquo,
parce, Jesu, si delinquo,
verecunda quidem fronte,
ad te tamen veni sponte
scrutari tua vulnera.

5. Hora mortis meus flatus
intret, Jesu, tuum latus,
hinc expirans in te vadat,
ne hunc leo trux invadat,
sed apud te permaneat.

6. Surge amica mea (da capo)

Sta op, vriendin,
mooi meisje, kom!
Mijn duifje in de rotskloof,
verscholen in de bergwand. (Hooglied 2: 13- 14)
Gegroet, zijde van de redder,
waarin de zoete honing verborgen ligt,
waarin de kracht van de liefde zich openbaart,
waaruit de bron van bloed opwelt,
die het bezoedelde hart zuivert van zonde.
Kijk, ik kom naar U toe,
ontzie me als ik tekort schiet.
Met beschroomd gelaat
ben ik toch naar U gekomen, uit vrije wil,
om Uw wonden te onderzoeken.
Moge, in het uur van de dood, mijn laatste adem
in Uw zijde binnendringen, o Jezus;
van hier scheidend, moge ze bij U binnengaan,
opdat de woeste leeuw haar niet zal bespringen,
maar mijn ziel voor altijd bij U geborgen is.

7 – Johann Sebastian Bach (1685-1750): “Duett: Mein Freund ist mein”, deel 6 uit cantate BWV 140 “Wachet auf, ruft uns die Stimme” (Maria Keohane (sopraan), Matthew Brook (bas); Nederlandse Bachvereniging, o.l.v. Jos van Veldhoven)

Bach componeerde deze cantate voor 25 november 1731, de 27e zondag na Trinitatis die slechts weinig voorkomt (alleen bij een heel vroege Pasen) en laatst mogelijke van het kerkelijk jaar.

In dit tweede liefdesduet in deze cantate, tussen Anima (Seele: sopraan) en haar bruidegom (Vox Christi: bas), citeert Bach de tekst uit het Hooglied (2:16) letterlijk, maar verdeelt hij die over twee rollen.

(S): Mein Freund ist mein,
(B): Und ich bin sein,
(S, B): Die Liebe soll nichts scheiden.
Ich will / Du sollst mit dir / mir
in Himmels Rosen weiden,
da Freude die Fülle,
da Wonne wird sein.

Mijn vriend is van mij!
En ik ben van hem!
Niets zal de liefde scheiden!
Ik wil met jou / Jij zult met mij
tussen hemelse rozen weiden,
waar vreugde in overvloed,
waar gelukzaligheid zal zijn!